De taalcoach als nieuwe functie

Een samenwerking tussen vzw 'de Rand' en Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw

Meer en meer vrijetijdsinitiatieven zetten in op de uitdagingen en kansen die betrekking hebben op het thema 'taal'. Jij, als organisator, verantwoordelijke, stuurgroep …, kan daarvoor iemand aanduiden die zich met dit thema bezighoudt: binnen een bestaande functie zoals bijvoorbeeld een inclusieanimator of (hoofd)animator, of in nieuwe functie die je speciaal hiervoor voorziet. Beide zijn mogelijk. Wij noemen deze persoon in dit materiaalpakket de taalcoach.

Dit document bevat richtvragen en stellingen om onderstaande vragen helder te krijgen. We benoemen een 5-tal terreinen waarop een taalcoach kan inzetten. Uiteraard zijn er overlappingen en nog andere mogelijkheden. Je zou bijvoorbeeld ook keuzes kunnen maken vanuit doelgroepen (organisatie, begeleiders, kinderen/jongeren of ouders) in plaats van uit de thema's die we hieronder opsommen. **Als organisator kies je zelf wat je meeneemt. Je kan onmogelijk op alles tegelijk inzetten.** Kies voor haalbare doelen in functie van de draagkracht van je organisatie.

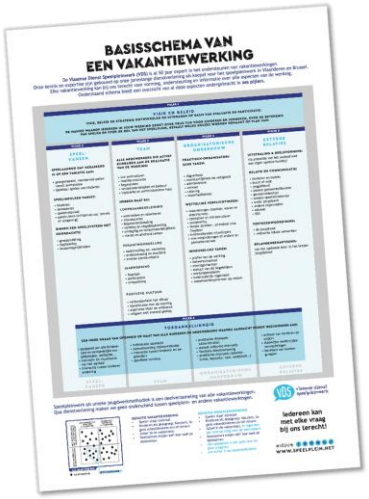

Voor je begint, is het belangrijk dat je goed nadenkt over de volgende zaken:

1. De uitdaging: Waarom heeft jouw initiatief nood aan iemand die zich met deze thema's bezighoudt?
2. Het doel en de doelgroep: Wat zijn de antwoorden op de uitdagingen? Welke doelen wil je bereiken? Met welke doelgroepen wil je aan de slag?
3. De rol en de taken: Wat gaat de taalcoach doen om de doelen te behalen? Met wie werk je samen?
4. Het mandaat: Welk mandaat krijgt de taalcoach?
5. Het actieplan en de timing: Wat is je planning? Wanneer wil je de doelen bereiken?
6. Het profiel: Welke expertise en welke competenties heeft de taalcoach nodig om de doelen te behalen? Wie gaat dit doen?
7. De evaluatie en de verankering: Hoe evalueer je de inzet van een taalcoach? Hoe maakt je er een duurzaam verhaal van?
8. Hoe ga je nu effectief van start met deze nieuwe rol in je vrijetijdsinitiatief?

1. De uitdaging

Waarom heeft jouw initiatief nood aan iemand die zich met deze thema's bezighoudt? Met welke uitdagingen worden de begeleiders geconfronteerd? Waar wil je extra op inzetten?

Taaltoegankelijkheid/taalinclusie

- Op ons initiatief zijn er kinderen, tieners en jongeren met weinig of geen kennis van het Nederlands. Onze begeleiders weten niet goed hoe hiermee om te gaan. Het is moeilijk om deze kinderen, tieners en jongeren te betrekken in de activiteiten. Taal is een drempel voor volwaardige participatie.
- Ouders met weinig of geen kennis van het Nederlands kennen onze werking niet altijd. Er is weinig ouderbetrokkenheid.
- Begeleiders met weinig of geen kennis van het Nederlands zijn buitenbeentjes op onze werking. Ze hebben het moeilijk om in de groep te integreren en plooien vaak terug op hun thuistaal.

Taalstimulering Nederlands

- Op ons initiatief is nog geen specifieke aandacht voor, onbewuste en/of bewuste, taalkansen Nederlands. We willen van ons initiatief een taalrijke omgeving maken voor alle

kinderen, jongeren en ouders: met of zonder kennis van het Nederlands. Dit zonder leerkrachten te maken van de begeleiders.

Toeleiding

- Ons initiatief bereikt weinig of geen kinderen met geen of een beperkte kennis van het Nederlands.
- Kinderen, tieners en jongeren met een goede kennis van het Nederlands maar met een andere thuistaal bereiken we slechts af en toe.
- Diversiteit is een werkpunt. We zijn geen afspiegeling van de maatschappij.

Taalbeleid en taalafspraken

- Kinderen, tieners, jongeren en begeleiders spreken op ons initiatief steeds vaker andere talen dan het Nederlands. Hierdoor verdwijnt het Nederlands als gezamenlijke speeltaal en dus ook de taalkans Nederlands.
- Er zijn geen afspraken wat betreft het gebruik van talen. Dit zorgt voor onduidelijkheid en, soms, negatieve reacties richting thuistalen en/of het Nederlands.

Externe en interne communicatie

- Ouders, vooral zij met weinig of geen kennis van het Nederlands, begrijpen onze communicatie niet altijd. Dit zorgt voor misverstanden waar de kinderen, tieners en jongeren soms de dupe van zijn.
- Kinderen, tieners en jongeren maar ook begeleiders met andere thuistalen begrijpen de afspraken en regels van ons initiatief niet altijd.

2. Het doel en de doelgroep

Wat zijn de antwoorden op de uitdagingen? Welke (uiteindelijke) doelen wil je bereiken? Denk ook eens na of alle betrokkenen dezelfde doelen of verwachtingen hebben. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de kinderen, jongeren, ouders, begeleiders, organisatoren, scholen, brugfiguren en het lokaal bestuur. Bepaal ook wie de doelgroep is van je acties: Ga je werken op organisatieniveau, met de begeleiders, de kinderen/jongeren en/of de ouders?

Taaltoegankelijkheid/taalinclusie

- Op ons initiatief, in onze organisatie, kan iedereen meespelen ongeacht de kennis van het Nederlands.
- Iedereen, kinderen, jongeren, begeleiders en/of ouders, voelt zich bij ons thuis (betrokkenheid, zelfvertrouwen, …).
- Alle begeleiders weten hoe ze omgaan met kinderen, jongeren en/of ouders die het Nederlands niet of niet goed kennen.

Taalstimulering Nederlands

- Alle deelnemers komen tot kwalitatieve, (on)bewuste taalkansen Nederlands waarbij de focus ligt op Nederlands oefenen en gebruiken. Als werking trachten we animatoren daarin te trainen, bewust te maken.
- Er is een aanbod (on)bewuste leerkansen Nederlands voor kinderen, jongeren, begeleiders en/of ouders.
- De begeleidersploeg is zich bewust van haar eigen rol en taalhouding. De begeleiders weten waarom taalkansen belangrijk zijn en hoe ze met weinig inspanning toch extra taalkansen kunnen creëren.
- Taalstimulering en talig begeleiden zijn duurzaam verankerd in onze organisatie. ‘Personeelswissels’ zorgen niet voor een terugval.
- Ouders, brugfiguren en scholen weten dat we aandacht hebben voor, onbewuste en/of bewuste, taalkansen Nederlands.
- Kinderen, tieners, jongeren, begeleiders en ouders met weinig of geen kennis van het Nederlands kunnen hun Nederlands oefenen op onze werking.

Toeleiding

- Ons initiatief bereikt een divers publiek dat min of meer een afspiegeling is van de kinderen, tieners en jongeren die in onze regio wonen.

Taalbeleid en taalafspraken

- Het taalbeleid en/of de visie op taalkansen van het lokaal bestuur en/of koepelorganisatie zijn vertaald naar de context van het vrijetijdsinitiatief. Het beleid/visie wordt toegepast.
- Er is een taalbeleid specifiek voor en op maat van ons initiatief.
- Nederlands is en blijft de werkingstaal. Nederlands is de taal die iedereen verbindt.
- Er zijn duidelijke afspraken wat betreft het gebruik van (andere) talen. Iedereen, kinderen, jongeren, begeleiders, ouders en partners, kent de afspraken en past ze toe.

Externe en interne communicatie

- Onze externe communicatie is duidelijk en helder. Ook ouders met weinig of geen kennis van het Nederlands begrijpen onze boodschappen.
- Alle deelnemers en begeleiders begrijpen de communicatie die we intern voeren: afspraken, regels, shiftenlijsten, dagindeling, programma …

3. De rol en de taken

Wat gaat de taalcoach doen om de doelen te behalen? Welke taken krijgt de taalcoach? Gaat de taalcoach focussen op kinderen/jongeren, begeleiders, ouders en/of de organisatie? Met welke partners werkt de taalcoach samen? Durf keuzes maken.

Taaltoegankelijkheid/taalinclusie

- De taalcoach screent de inschrijvingsprocedure: Is deze toegankelijk qua taal?
- De taalcoach bekijkt of de onthaalprocedure voldoet aan de eisen van 'een warm onthaal'[1].
- De taalcoach staat aan het onthaal en ontvangt, samen met de andere begeleiders, de kinderen, jongeren en ouders die weinig of geen Nederlands kennen.
- De taalcoach geeft de kinderen, jongeren en/of ouders die niet vertrouwd zijn met je initiatief een rondleiding en extra informatie over het initiatief.
- De taalcoach ziet ouders als een partner in het verhaal van taaltoegankelijkheid/taalinclusie. De taalcoach gaat hierover met hen in gesprek.
- De taalcoach brengt de kinderen, tieners en jongeren met weinig of geen kennis van het Nederlands in kaart. Er kan ook bij de inschrijving al gepolst worden naar de talenkennis van de kinderen. Bv. Vraag naar de school, het aantal jaren op die school en naar de talenkennis.
- De taalcoach bespreekt met de begeleiders hoe ze de kinderen, tieners en jongeren met weinig of geen kennis van het NL volwaardig laten participeren. De focus ligt eerst op het kind en nadien op taal. Dit kan de taalcoach doen door een vorming Talige Begeleidershouding[2] te geven.
- De taalcoach is een vertrouwensfiguur voor de kinderen, tieners en jongeren met weinig of geen kennis van het Nederlands. De taalcoach heeft de tijd en ruimte om (individueel?) op hen te focussen.
- De taalcoach bekijkt of er begeleiders of kinderen zijn die dezelfde taal spreken.
- De taalcoach zorgt dat er een peter/metersysteem is. Bv. een (ouder) kind of een begeleider die dezelfde taal of een contacttaal spreekt.
- De taalcoach begeleidt op afgesproken momenten de groepen waar deze kinderen in zitten.
- De taalcoach observeert en coacht de begeleiders in het omgaan met meertaligheid. Daarvoor kan de taalcoach bv. een observatiedocument[3], en reflectiemethodieken[4] gebruiken.
- De taalcoach houdt een 0-meting op basis van het observatiedocument. Wat is de huidige situatie en wat hebben de begeleiders/organisatoren nodig om hun initiatief meer taaltoegankelijk/taalinclusief te maken?

---

[1] Zie materiaalpakket 'Talige Begeleidershouding'

[2] Deze vorming kan gegeven worden door VDS vzw. Ze bestaat ook in een doe-het-zelf-vorm. Contacteer in beide gevallen VDSinfo@speelplein.net voor meer info!

[3] Zie document 'observatietool taalcoach op je vakantiewerking'

[4] Zie materiaalpakket 'Talige Begeleidershouding'

- De taalcoach en de begeleiders beseffen dat spelen meer is dan enkel spelletjes spelen. Ze zorgen dat er voldoende variatie is in speelaanbod en speelmogelijkheden, (taal)competenties die men kan inzetten, speelmateriaal, enz. zodat ook de kinderen met weinig of geen kennis van het Nederlands iets vinden waarin zij sterk zijn. Meer info en inspiratie via https://www.speelplein.net/overspelen/nl en https://www.speelplein.net/ondersteuning/producten/handleiding_speelaanbod_organiseren.
- De taalcoach zorgt voor voldoende visualisatie en aanduiding van bv. de toiletten, de lokalen, de rusthoek, de regels, het programma … Tip: gebruik dezelfde pictogrammen als de scholen in de gemeente. Als je zelf nieuwe moet zoeken kan dit makkelijk op Sclera.be. Meer info over visualisatie vind je via de volgende link: https://www.speelplein.net/beterspelen/organisatie/visualisatie.
- De taalcoach zoekt uit welke lokale partners ondersteuning bieden.

Taalstimulering Nederlands

- De taalcoach beschrijft in een actieplan of jouw initiatief vooral op onbewuste of bewuste taalkansen inzet. In de meeste vrijetijdscontexten (zoals speelplein- en andere vakantiewerkingen) gaat het om onbewuste taalkansen (gebruiken van taal). Bewuste taalkansen zie je vaker bij de taalinitiatieven zoals taalstages (oefenen van taal). Een combinatie is ook mogelijk.
- Samen met de organisatoren, en eventuele partners, zorgt de taalcoach dat de begeleiders gevormd worden in de talige begeleidershouding (en eventueel taalverwerving). De taalcoach geeft eventueel de vorming zelf.
- De taalcoach begeleidt op afgesproken momenten mee de activiteiten van bepaalde groepen. De taalcoach is een rolmodel dat inspireert door het goede voorbeeld te geven.
- De taalcoach kiest met de begeleiders op voorhand een aantal doelen en acties op basis van de 'tips talige begeleidershouding'[5]. Bv. meer gesprekjes tijdens de middagpauze, meer open vragen stellen, een leeshoek maken, vragenrondes voor en na de activiteiten, enz. De taalcoach begeleidt de begeleiders om deze doelen waar te maken.
- De taalcoach evalueert, samen met de andere begeleiders, de activiteiten op het vlak van 'talig begeleiden'.
- De taalcoach overloopt de voorbereidingen van de activiteiten met de begeleiders en toont hen waar de extra taalkansen liggen. Eventueel worden de tips rond talige begeleidershouding en duidelijke en visuele speluitleg verankerd in voorbereidings- en evaluatiefiches.
- De taalcoach observeert en coacht de begeleiders in het 'talig begeleiden'. Daarvoor kan de taalcoach bv. een observatiedocument[2] en reflectiemethodieken[3] gebruiken.
- De taalcoach houdt een 0-meting op basis van het observatiedocument. Wat is de huidige situatie en wat hebben de begeleiders/organisatoren nodig om hun initiatief meer taalstimulerend te maken?
- De taalcoach is het aanspreekpunt i.v.m. 'taal'.
- De taalcoach zoekt uit welke lokale partners ondersteuning bieden.

Toeleiding

- De taalcoach contacteert partners, koepels, brugfiguren en andere intermediairs (scholen, gemeentediensten, sociaal huis, vzw's …) om samen een 'nieuw' publiek te bereiken.
- De taalcoach werkt aan de algemene toegankelijkheid van je organisatie. Daarvoor kan je de 7 B's van toegankelijkheid gebruiken.

Taalbeleid en taalafspraken:

- Als er nog geen taalafspraken zijn, maakt de taalcoach samen met het bestuur, de organisatie, de begeleiders, de ouders … taalafspraken. Dat kan een vertaling zijn van de taalafspraken van het openbaar bestuur/koepelorganisatie of op maat afspraken van het initiatief.
- De taalcoach bekijkt of bv. een externe partner hem/haar kan bijstaan in dit proces.
- In overleg met de verantwoordelijke verspreidt de taalcoach de gemaakte taalafspraken/-visie naar de begeleidersploeg, de ouders, de kinderen, tieners en jongeren ...

[5] Zie materiaalpakket 'Talige Begeleidershouding'

- De taalcoach mag uitzonderlijk andere talen spreken in het kader van het warm welkom en het welbevinden van het kind en de ouders. Om tot intens spelen te kunnen komen, moet je je comfortabel voelen en dit komt tot stand door een combinatie van veiligheid (fysisch comfort) en geborgenheid (psychisch comfort). Taal speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een gevoel van geborgenheid en welbevinden. Wanneer een kind zich goed voelt, komt het speelplezier veel vlotter en dit zorgt dan voor participatie en taalstimulering Nederlands. Meer uitleg en duiding hierover vind je in de visietekst van VDS over meertaligheid https://www.speelplein.net/Download/vds-23-visietekst-meertaligheid_def2.pdf.
- De taalcoach inspireert de begeleiders om op een speelse manier gesprekken in andere talen om te buigen naar het Nederlands.
- De taalcoach helpt de begeleidersploeg om taalheterogene groepen samen te stellen waarin niet 1 thuistaal overheerst.
- De taalcoach bekijkt, samen met het openbaar bestuur, de organisatie en de begeleiders, hoe thuistalen een plek krijgen.
- De taalcoach zoekt uit welke partners ondersteuning bieden.

Externe en interne communicatie

- De taalcoach maakt de externe communicatie helder, duidelijk en visueel aantrekkelijk. De taalcoach doet dat samen met het openbaar bestuur, de organisatie, de begeleiders…
- De taalcoach neemt de interne communicatie onder de loep: Zijn de dagschema's duidelijk voor alle kinderen, tieners en jongeren? Is het begeleiderscontract helder? …
- De taalcoach zoekt uit welke partners ondersteuning bieden.

4. Het mandaat

Wat is de relatie tussen de taalcoach en de andere begeleiders? Hoe zorg je dat de begeleiders weten wat de taalcoach zal doen? Welk mandaat krijgt de taalcoach van de organisatie en/of het lokaal bestuur?

- Het bestuur, de organisatie en de begeleiders zijn betrokken bij de bepaling van het mandaat.
- Er is een duidelijke briefing van de andere begeleiders. Zij zijn goed op de hoogte.
- De taalcoach is niet zomaar een extra of vliegende begeleider maar een begeleider met concrete taken.
- Welke verwachtingen en visie hebben het bestuur, de administratie, de verantwoordelijken van de organisatie, de ouders … t.o.v. de taalcoach.
- Hoe kan de taalcoach zoveel mogelijk dingen samendoen en zo weinig mogelijk zaken alleen opnemen?

5. Een actieplan en de timing

Wat is je planning? Wanneer wil je de doelen bereiken? Welke acties ga je daarvoor nemen? Spreid je doelen over meerdere maanden/jaren.

- De taalcoach maakt een actieplan met haalbare doelen i.f.v. de draagkracht van de organisatie.

6. Het profiel

Welke expertise en welke competenties heeft de taalcoach nodig om de doelen te behalen? Wie gaat dit doen? Al de opgesomde competenties zijn zeker niet nodig om de rol op te nemen. Het belangrijkste is dat iemand zich aangesproken voelt om vanuit de eigen goesting het verschil te

maken. Van hieruit kan deze persoon dan groeien (mits de nodige ondersteuning) in de functie van taalcoach. Deze persoon kan een (hoofd)leiding, verantwoordelijke, medewerker van het lokaal bestuur, externe vrijwilliger, partner … zijn, zolang die persoon maar de nodige motivatie heeft. Denk dus goed na over wie/wat jullie zoeken. Als de wil goed zit, dan komen de minder ontwikkelde competenties later wel.

Taaltoegankelijkheid/taalinclusie

- Kennis over een warm onthaal van kinderen en ouders.
- Kennis van cultuursensitief werken; je culturele bagage beïnvloedt je handelen en denken. Voor mensen met een andere culturele achtergrond kan dit voor andere behoeften en waarden zorgen. Door jezelf open, reflectief en respectvol op te stellen zorg je voor een veilig en geaccepteerd gevoel bij je gesprekspartner.
- De competenties hebben om kinderen die weinig of geen Nederlands spreken te motiveren door onder andere positieve (taal)feedback en aanmoediging.

Taalstimulering Nederlands

- Kennis van taalverwerving, taalstimulering en de talige begeleidershouding.
- De taalcoach weet hoe je onbewuste taalstimulering in je activiteiten en programma verwerkt.
- De taalcoach weet hoe je bewuste taalkansen organiseert voor kinderen, jongeren en ouders.
- In staat zijn om een positieve leeromgeving voor de kinderen met geen of weinig kennis van het Nederlands te faciliteren en/of creëren.
- Evalueren: Evaluatie- en reflectiemethodieken kunnen gebruiken en eventueel zelf uitwerken om, samen met de andere begeleiders, het talig begeleiden te evalueren.
- Ervaring met taalstimulerende activiteiten of net helemaal geen ervaring maar vooral veel goesting om iets met taal te doen.

Toeleiding

- Kennis van de 7 B's van toegankelijkheid.
- Kennis van het aanbod van partners (koepelorganisaties, jeugdorganisaties, vzw 'de Rand' …)

Taalbeleid en taalafspraken

- Op de hoogte zijn van de grote lijnen van de Belgische taalwetgeving en het taalbeleid van een, eventuele, koepelorganisatie.
- Het lokale taalbeleid op een begrijpbare manier kunnen vertalen naar je initiatief.

Interne en externe communicatie

- Weten hoe je communiceert met ouders, in het bijzonder met ouders die het Nederlands weinig of niet spreken. Zowel vzw 'de Rand' als de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw geven hier vormingen over!
- Kennis van helder en duidelijk communiceren.

Algemeen

- Allereerst, en misschien wel het belangrijkste: goesting om vanuit een maatschappelijke meerwaarde/belang het verschil te willen maken op het terrein.
- Flexibel zijn: Schakelen tussen verschillende taken: bij alle leeftijdsgroepen ingeschakeld worden, switchen naar vertrouwenspersoon voor kinderen en ouders, activiteiten screenen op onbewuste taalstimulering, begeleiders observeren, coachen en evalueren, taalafspraken maken, andere taken opnemen als inclusie- of hoofdleiding...
- Regie voeren over 'taal' in je organisatie.
- Kennis van het vrijetijdsaanbod in de gemeente/regio.
- Empathisch en geduldig zijn, met het nodige doorzettingsvermogen.
- Een motivator zijn.
- Meertalig zijn, kan een voordeel zijn (In Vlaanderen is gelukkig iedereen meertalig: NL, FR, EN, DE ...)
- Minimum 1 à 2 jaar ervaring op je eigen of op een vergelijkbaar initiatief.
- Een pedagogisch diploma of leerkracht in wording, is een voordeel.

7. De evaluatie en de verankering

Hoe evalueer je de inzet van een taalcoach? Hoe maakt je een duurzaam verhaal van 'de taalcoach'? Hoe vermijd je dat de positieve effecten verdwijnen van zodra er een andere taalcoach of geen taalcoach is? Hoe werkt de taalcoach aan duurzame verandering?

- Samen met de taalcoach plan je regelmatig een evaluatie van de vorderingen en het werkjaar. Toets dit ook af aan de opgestelde planning.
- De taalcoach is een vast onderdeel van de begeleidersploeg. Het staat volgend jaar niet ter discussie of er een taalcoach komt. Je kan bijvoorbeeld ook bepalen dat elke hoofdleiding een taalcoach wordt.
- De taalcoach verwerkt taaltoegankelijkheid/taalinclusie en taalstimulering in de structuur van je initiatief. Dit kan bijvoorbeeld door:
    - De focus op taal te benoemen in vacatures, sollicitaties, het huishoudelijk reglement ...
    - Jaarlijks vormingen rond taal aanbieden zodat iedereen minstens 1 vorming rond taal gevolgd heeft. De taalcoach kan die zelf geven maar ook via partners, video's en/of online zaken aanbieden.
    - Het 'talig begeleiden' opnemen in de evaluatie(fiches) van de begeleider.
    - Op regelmatige basis reflectiemethodieken rond taal voorzien op vergaderingen, nabesprekingen …
    - Van 'taal' een vast item maken op de vergaderingen en (dag)evaluaties.
    - Continu in te zetten op welbevinden, een warm onthaal, duidelijk communiceren, visualisaties, leeshoeken, betrokkenheid van kinderen/jongeren/begeleiders, …
    - …

8. Hoe ga je nu effectief van start met deze nieuwe rol in je vrijetijdsinitiatief?

De bovenstaande punten geven je veel informatie over de verschillende elementen die een rol spelen in de functie van taalcoach. Hieronder vind je een stappenplan om je op weg te helpen de functie in te voeren op je vrijetijdsinitiatief.

1. Organiseer een **vergadering** met iedereen die je erbij wil betrekken (stuurgroep, (hoofd)leiding, …). Op deze vergadering bepaal je samen het startpunt van waaruit jouw invulling van de rol gaat groeien. Het is zeker mogelijk om hiervoor een specialist uit te nodigen als ondersteuning. Je kan hiervoor altijd contact opnemen met VDS of vzw De Rand.

    a. **Begin met de reden waarom de rol van taalcoach een waardevolle aanvulling is** (zie 'De uitdaging') voor je vrijetijdsinitiatief. Dit is belangrijk omdat je in groep zo de noden en tekorten van de werking benoemt en dus opsomt waar een taalcoach voor jou best aan tegemoet komt.

    Je kan hiervoor gebruik maken van de volgende **methodiek** om het praktisch aan te pakken. Start eerst met een aantal cijfers en vaststellingen over meertaligheid van jullie speelplein (bijvoorbeeld het aantal kinderen dat meertalig is op het speelplein, hoe groot is hun procentuele aandeel van de groep, wie is al geconfronteerd geweest met kinderen die niet mee konden spelen omwille van het feit dat ze je niet begrepen, heb je al contact gehad met ouders die geen Nederlands spreken,…) Laat in het geval van de eigen ervaringen iedereen kort even aan het woord. Voor de cijfers kan je, als je de correcte cijfers hebt, iedereen eerst laten gokken voordat je de correcte cijfers bovenhaalt. Op deze manier kan je meteen zien hoe dicht het gevoel aanleunt bij de realiteit.

Vervolgens kan je **diepgaander analyseren** op welke punten je vrijetijdsinitiatief echt nood heeft aan een taalcoach die de zaak meer in handen neemt. Doe dit door over het vergaderlokaal een aantal hoeken (of eilandjes) te maken. In elke hoek plaats je een blad met één van de pijlers van het basisschema van een vakantiewerking: Visie, ploeg, speelkansen, organisatorische onderbouw, externe relaties en inclusie. Op elk blad plaats je ook een aantal vragen die je bij deze pijler wil stellen om over na te denken tijdens je vergadering.

Verdeel iedereen in kleine groepjes en laat hen van hoek naar hoek gaan om na te denken over de vragen die ze daar vinden. Verzamel nadien per pijler de antwoorden van de verschillende groepjes via een groepsgesprek. Vanuit deze input kan je dan diepgaander analyseren waar jullie noden zich bevinden en waar de prioriteiten van de taalcoach moeten liggen. Als er weinig tijd is, kan je ook per pijler 1 groepje over de vragen laten nadenken en nadien de antwoorden in groep bespreken.

Hieronder vind je een aantal voorbeeldvragen per pijler die je kan stellen tijdens de methodiek. Wil je zelf andere of meer vragen per pijler stellen, dan kan je via het basisschema van een vakantiewerking altijd nog de nodige inspiratie vinden om zaken in vraag te stellen.

Visie

- Heeft jouw werking een visie over de omgang met meertaligheid? Zo ja, wat zijn de belangrijkste elementen?
- Wat zou er volgens jou zeker in een visie over de omgang met meertaligheid moeten staan? En wat zeker niet?
- Heb je het gevoel dat iedereen binnen je vrijetijdsinitiatief een gelijkaardige mening heeft over hoe je het best omgaat met meertaligheid? Zo nee, waarover verschillen de meningen?
- …

Ploeg

- Weet een begeleider op jouw vrijetijdsinitiatief hoe om te gaan met meertalige kinderen? Is dit bijvoorbeeld opgenomen in het vormingsaanbod?
- Is er voldoende ondersteuning voor de begeleiders in verband met de omgang met meertaligheid op je vrijetijdsinitiatief?
- Als iemand binnen jouw vrijetijdsinitiatief vragen heeft over de omgang met meertalige kinderen, kan die dan bij iemand van de organisatie terecht die hier een goed antwoord op kan bieden?
- …

Speelkansen

- Zijn er kinderen op jouw vrijetijdsinitiatief die niet mee kunnen omwille van een taalbarrière? Lopen zij soms speelkansen mis omdat hun kennis van het Nederlands niet zo goed is?
- Heb je binnen jouw speelaanbod ook aandacht voor taalstimulerende activiteiten (kan zeer laagdrempelig!) en taalkansen Nederlands? Zijn er

tijdens vrije spelmomenten ook animatoren op het terrein die in interactie gaan met de kinderen, zodat meertalige kinderen zo ook taalkansen Nederlands krijgen aangeboden?

- Loopt jouw vrijetijdsinitiatief speelkansen mis omwille van de aanwezigheid van meertalige kinderen, bijvoorbeeld omdat begeleiders bepaalde zaken niet aanbieden omdat het te moeilijk is om uit te leggen aan meertalige kinderen?

- …

Organisatorische onderbouw

- Hebben begeleiders van jouw vrijetijdsinitiatief de gewoonte om taalafspraken te maken met de kinderen en jongeren?

- Heeft jouw vrijetijdsinitiatief de gewoonte om zaken zoals het dagverloop en de groepsverdelingen te visualiseren? Kan je hier meer in doen?

- Heb je binnen de organisatie van je vrijetijdsinitiatief bepaalde kaders uitgewerkt rond omgaan met meertaligheid waarop de begeleiders kunnen terugvallen?

- …

Externe relaties

- Kom je ook in contact met meertalige ouders? Zo ja, hoe ga je hiermee om? Heeft dit al eens voor vragen of problemen gezorgd?

- Zijn er in de gemeente waar je aanwezig bent taalregels opgesteld? Zo ja, ken je deze en past je manier van werken binnen deze regels? Heeft het lokaal bestuur verwachtingen op taalvlak van jouw vrijetijdsinitiatief?

- Is je communicatie met bv. ouders taaltoegankelijk? Gebruiken jullie visuele ondersteuning zodat een meertalig doelpubliek ook begrijpt wat je bedoelt?

- …

Inclusie

- Heeft je vrijetijdsinitiatief al eens nagedacht over wat je kan doen om de werking inclusiever te maken? Zo ja, was er dan ook aandacht voor de omgang met meertaligheid?

- Heb je bij bijvoorbeeld de inschrijvingen aandacht voor meertalige ouders en kinderen? Kunnen zij even makkelijk inschrijven als Nederlandstalige ouders en kinderen?

- Heb je een idee welke drempels er zijn voor meertalige kinderen en ouders wanneer ze met jouw vrijetijdsinitiatief in contact komen?

- …

b. Nu je de noden in kaart hebt gebracht, loont het ook de moeite om te kijken naar **het doel** dat je met een taalcoach wil bereiken (zie ‘Het doel en de doelgroep’). Bepaal meteen ook al een paar prioriteiten die een taalcoach kan aanpakken op basis

van de input van het vorige punt. Zo bepaal je **hoe** je de **rol van taalcoach wil invullen** (zie 'De rol en de taken').

i. Houd deze eerste prioriteiten simpel! Beter de lat niet te hoog leggen en een succeservaring opbouwen dan te hoge verwachtingen koesteren die niet behaald worden!

c. Nadat je de functie hebt ingevuld, is het tijd om na te denken **aan wie je de rol wil toekennen** (zie 'Het profiel) en **wat diens mandaat zal zijn** tijdens de werking van je vrijetijdsinitiatief (zie 'Het mandaat'). Hierin moet je keuzes maken. Geef je de functie aan de hoofdleiding, of aan een aparte groep begeleiders die hier interesse in hebben? Best **lijst je de verschillende mogelijke oplossingen op met hun pro's en contra's** en maak je op basis daarvan een beslissing én neem je in het bepalen van het mandaat ook meteen zaken op om de contra's van je keuze in te perken.

2. Na de vergadering zou er een duidelijke consensus moeten zijn over de rol van de taalcoach in jullie vrijetijdsinitiatief. Nu is het tijd om de personen die de rol gaan opnemen te vormen. Als jullie ervoor gekozen hebben om de rol niet te geven aan de hoofdleiding, kunnen jullie nu gericht binnen jullie groep op zoek naar de geschikte kandidaten (of erbuiten, als een externe persoon jullie voorkeur heeft).

   a. Voorzie voor deze mensen de vorming 'Talige begeleidershouding'. Deze vorming kan gegeven worden door VDS vzw. Ze bestaat ook in een doe-het-zelf-vorm. Contacteer in beide gevallen VDSinfo@speelplein.net voor meer info!

   b. Het allerbelangrijkste voor de personen die deze rol gaan opnemen, is dat ze **intrinsiek gemotiveerd** zijn om het te doen. Als een taalcoach zelf niet overtuigd is van het nut van een talige begeleidershouding, heeft het geen nut deze rol te implementeren in je werking. Houd hiermee zeker rekening wanneer je de personen voor deze functie kiest.

3. Plan een tweede vergadering in, ditmaal met de taalcoach(es) en de verantwoordelijke, om de **prioriteiten** in te vullen en concreet te maken (zie 'Een actieplan en de timing'). Als er animatoren zijn die hierbij willen aansluiten, is dat zeer mooi, maar niet noodzakelijk. Je kan na deze vergadering wel terugkoppelen naar elke animator die betrokken wil worden, zodat deze ook op de hoogte is. Denk ook al na over een planning, zodat je weet wat je tegen welk moment wil realiseren. Er is misschien heel veel mogelijk, maar leg de lat niet meteen te hoog! Als er ruimte is, leg dan ook al een aantal momenten vast tijdens het jaar terug waarop je terug bij elkaar komt, zodat je vanaf nu de vinger aan de pols kan houden op taalvlak. Vergeet niet, duidelijke, concrete afspraken zorgen ervoor dat taalcoaches ook een houvast hebben voor hun functie buiten de vakantieperiodes!

4. Denk ook al eens na over de opvolging van het traject van de taalcoach. Plan een evaluatiemoment in om de eerste stappen van je taalcoachproject te evalueren (zie 'De evaluatie en de verankering'). Vanuit dit evaluatiemoment kan je dan kijken wat je volgende stappen zijn. Nogmaals, beter een paar simpele stappen zetten en kleine successen boeken dan te veel tegelijkertijd te willen realiseren en teleurgesteld zijn omdat het niet gelukt is. Als alles goed gelopen is, kan je kijken naar de volgende stappen, anders loont het om te kijken wat er waar fout gelopen is en wat je hieruit kan leren voor de volgende keer.

   a. Vergeet niet dat het nodig kan zijn om na de eerste weken bepaalde zaken te herbekijken. Dit is helemaal normaal! Het is niet nodig om het hele plan overboord te gooien als het initieel niet loopt zoals jullie hadden gehoopt. Soms is het nodig om wat experimenteren om tot een sterke invulling te komen. Verder is het ook mogelijk

dat na een paar jaar blijkt dat een update van de rol zich opdringt. Dit is perfect normaal. Plan jaarlijks een moment in om de rol kritisch te evalueren zodat je tijdig kan bijsturen indien nodig.

5. Vergeet ook niet te **communiceren** met de begeleiders over de rol van taalcoach. Heb daarbij aandacht voor de zaken die zij van een taalcoach kunnen verwachten en wat een taalcoach van hen kan verwachten. Voorzie in de voorbereiding van elke nieuwe week een moment om dit nog eens kort te kaderen voor de begeleiders en misschien zelfs een moment tijdens de eerste vergadering van de week om dit te herhalen. Op beide momenten is het zeker ook nuttig om te zeggen wie de taalcoach zal zijn die week, zodat begeleiders weten bij wie ze terecht kunnen met hun taalgerelateerde vragen.

6. Na elke periode waarin je vrijetijdsinitiatief actief was, loont het ook de moeite om eens te bekijken of er nieuwe kandidaten zijn voor de functie van taalcoach. Door dit regelmatig op te volgen, vermijd je dat je zonder komt te zitten of een nieuwe taalcoach van nul moet beginnen. Hoe ga je van de rol van taalcoach een langdurig succes maken (zie 'De evaluatie en de verankering')?

    a. **Aandachtspunten** om te helpen het **juiste taalcoachtalent te spotten** binnen je vrijetijdsinitiatief: Toont een begeleider zelf veel interesse voor taal? Past een begeleider steeds alle tips toe uit de vorming 'Talige begeleidershouding'? Denkt een begeleider altijd na over taal bij de voorbereiding van diens activiteiten? Zorgt een begeleider ook voor taalkansen buiten de activiteiten? Dit zijn een aantal voorbeelden van elementen waar je in je zoektocht naar je nieuwe taalcoach op kan letten.

    b. **Wanneer deze mensen aanspreken**? Op zich kan je dit altijd doen, maar denk hier zeker ook aan tijdens feedback- of evaluatiemomenten. Dit zijn ideale momenten om ook stil te staan bij de toekomst van de begeleider en daar kan je dan ook meteen de vraag aan koppelen of ze interesse hebben om de rol van taalcoach op te nemen.

    c. Hebben ze **interesse**? Super, dan wordt het tijd om hen te **vormen**. Nadat ze gevormd zijn, neem je hen ook op in het **kader** dat je gevormd hebt om je taalcoaches te ondersteunen (zie puntje 3). Zo worden ze een volwaardig lid van je groep taalcoaches.

    d. Hebben ze geen interesse? Jammer, maar uiteraard ook ok. Je kan altijd proberen om hen te overtuigen, maar als ze dit echt niet willen opnemen, heeft het geen zin hen te dwingen. **Iemand verplichten om een rol op te nemen is vaak contraproductief**. Motivatie is een zeer belangrijk voor een taalcoach!

    e. Neem elk jaar ook de tijd om het **functioneren** van je bestaande taalcoaches even te evalueren. Lukt het voor iedereen om deze functie naar behoren uit te voeren? Hebben zij nood aan extra vorming? Wat is er nog nodig om je taalcoaches te helpen groeien? Is iedereen die de functie vervulde een goede keuze geweest of was iemand toch niet de juiste persoon voor de functie? Wees zeker kritisch en betrek je taalcoaches bij deze evaluatie.

7. Tenslotte vind je hier nog vijf voorbeelden van prioriteiten waarmee je als startende taalcoach aan de slag kan. Dit zijn uiteraard voorbeelden, het kan zijn dat uit je voorbereidende vergadering blijkt dat de noden van je vrijetijdsinitiatief andere prioriteiten vereisen. Richt je in het begin vooral op zaken die weinig aanpassing en extra moeite van de begeleiders vragen. Onthoud, verandering loopt in het begin vaak lastig, wekt verzet op en heeft tijd nodig om door te dringen. Geef niet te snel op en kies in het begin voor simpele aanpassingen en kleine successen om op verder te bouwen.

a. Je kan in de voorbereidingsfiches van de animatoren een luikje opnemen rond taal, met een paar kleine tips. Op deze manier worden zij er bij hun voorbereiding al aan herinnerd.

b. Je kan vervolgens ook een luikje rond taal opnemen in de evaluatiefiches, om de lijn van de voorbereidingsfiches door te trekken. Dit hoeft zeker geen groot item te zijn dat zwaar doorweegt, maar door het op te nemen in de evaluatie, worden zowel de hoofdanimator als de animator herinnerd aan het belang van aandacht voor taal.

c. Probeer al eens een aantal zaken visueel extra in de verf te zetten, zoals een bord voor het materiaal waarmee kinderen in de vrije tijd kunnen spelen. Door hierop de materialen ook te benoemen, bied je de kinderen extra taalkansen. Laat je inspireren door het voorbeeld van het animatorenbord van het materiaalpakket 'Talige begeleidershouding' om je eigen bord uit te werken. Al dit soort zaken kunnen al voor de effectieve werkingsperiode uitgewerkt worden zodat deze klaar zijn wanneer ze het meest nodig zijn.

d. Denk na over simpele taalgerelateerde uitdagingen die je de begeleiders kan geven die ze tijdens een dag moeten uitproberen. Op deze manier zorg je ervoor dat de begeleiders op een speelse manier uitgedaagd worden om aandacht te hebben voor meertaligheid op je vrijetijdsinitiatief.

e. Hang de tips uit de verschillende vormingen over talige begeleidershouding op in het begeleiderslokaal, zodat zij deze ook steeds ter beschikking hebben.

Dit document stimuleert kritisch nadenken over het concept van een taalcoach. De suggesties zijn niet te nemen of te laten. Als organisator kies je zelf wat je meeneemt.

Heb je een vraag of wil je een inzicht delen? Kamp je met andere uitdagingen? Zie je andere kansen?

Contacteer team jeugd van vzw 'de Rand'
jeugd@derand.be
www.derand.be
Of jouw lokale ondersteuner van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw
VDSinfo@speelplein.net